

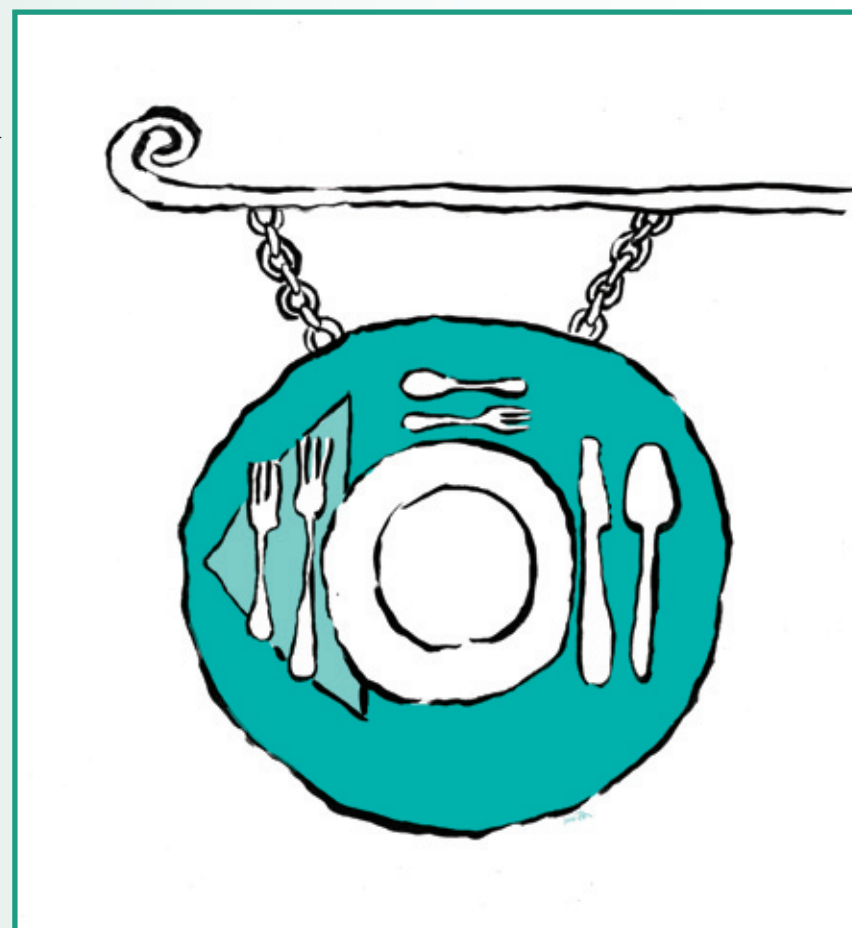
ÉTTEREMBEN, VENDÉGLŐBEN

SZKA_106_03

A modul szerzője: Szegediné Gonda Zsófia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Témaindítás képregénnyel, ill. rejtvényvel					
A	A pedagógus vezetésével a tanulók felelevenítik, kinek milyen személyes vagy filmélménye volt éttermi rendezvényről, lakomáról, ki volt meghívott vendég ebéden, vacsorán stb. 10 perc	Élmények és ismeretek előhívása Szóbeli kifejezőkészség	Frontális munka – beszélgetőkör		P1 (Előzetes tájékozódás)
B	A pedagógus vezetésével beszélgetés egy „szakértővel” – egy olyan diákkal, akinek vannak tapasztalatai a vendéglátásról. 10 perc	Hangulati előkészítés Ismeretszerző képesség	Frontális munka – beszélgetőkör		P1 (Előzetes tájékozódás)
C	A mellékelt képregény és szókártyák (szerepkártyák) felhasználásával mozgásos játékot játszik az egész osztály. 10 perc	Élményszerzés Szabálykövetés Humorérzék	Frontális munka – játék	D1 (Képregény) D2 (Szókártyák)	P2 (Ki kicsoda a képen?)
I/b Csoportalakítás					
A	A tanulók szabadon 4-5 fős csoportokat, „asztaltársaságokat” alakítanak. 5 perc	Csoportalakítás Együttműködési készség	Frontális munka – csoportalakítás		P3 (Csoportalakítás)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A gyerekek olyan képeket húznak, melyeken különböző stílusú vagy színű evőeszközök, étkezészetek vannak. Az alkotnak egy csoportot, akik azonos színű vagy stílusú tárgyakat húztak. 7 perc	Csoportalakítás Együttműködési képesség Összefüggés-kezelő képesség	Frontális munka – csoportalakítás	Képek különböző stílusú vagy színű evőeszközökről, étkezészetekről	P3 (Csoportala- kítás)
I/c Szólj hozzá! Te hogyan szoktad csinálni?					
A	A csoportok tagjai összegyűjtenek néhány hétköznapi elemi viselkedési szabályt, amelyet mindig alkalmaznak. (Esetleg olyanokat is, amelyek betartására gyakran szokták figyelmeztetni őket.) Megbeszéljük, melyeket tartják indokoltnak, melyeket feleslegesnek. 10 perc	Előzetes ismeretek felidézése Szabálykövetés Együttműködési képesség	Kooperatív tanulás – ablak	Papír, íróeszköz	
B	A csoportok olyan jeleneteket játszanak el, melyben a felnőttek viselkedési illemszabályokra figyelmeztetik a gyerekeket. A jelenetben azt is bemutatják, hogy mit gondol a gyermek az adott illemszabályról. 12 perc	Előzetes ismeretek felidézése Rögtönzési képesség Véleményalkotás	Csoportmunka – szituációs játék		
C	A csoportok valamelyik illemszabály betartására figyelmeztető táblákat készítenek. A táblák bemutatása során elmondják, hogy mit gondolnak az adott illemszabályról. 15 perc	A személyes ízlés, stílus felidézése Lényeglátás Kreativitás	Csoportmunka – alkotás	Rajzlap, rajzeszköz	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/d Szólj hozzá! Te hogyan szoktad csinálni?					
A	A csoportok feladatokat adnak egymásnak: hétköznapi helyzetek – a felnőttek által megfelelőnek minősíthető – bemutatását. A pedagógus a következő kulcsszavakkal segíti őket: köszönés, bemutatkozás, bemutatás, kézfogás. 10 perc	Ismeretek rendszerezése Szabálykövetés Együttműködési készség	Kooperatív tanulás – feladatküldés	Csomagolópapír, íróeszköz	
B	Minden csoport elolvas egy szövegrészletet, majd saját magukkal, illetve társaikkal bemutatják a megismert kapcsolatteremtési formákat. 10 perc	Ismeretek megismerése és alkalmazása Szabálykövetés	Csoportmunka – szövegfeldolgozás Frontális munka – szituációs játék	D3 (A köszönés) D4 (A bemutatkozás) D5 (A bemutatás) D6 (A kézfogás)	
C	A gyerekek sétálnak a teremben. A pedagógus felszólítására eljátsszák, hogyan köszönnek egymásnak, hogyan köszönnek, ha együtt bemennek egy boltba vagy egy étterembe... 10 perc	Ismeretek megismerése és alkalmazása Szabálykövetés Rögtönzőkészség	Frontális osztálymunka – szituációs játék		P4 (Köszönj úgy, mintha)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Terítés					
A	Az asztaltársaságok a D7 melléklet segítségével elkészítik egy képzeletbeli asztal terítékét mindannyiuk számára, az asztalra terített csomagolópapíron. 5 perc	Ismeret feldolgozása Szövegértés Esztétikai érzék Képzelet	Kooperatív tanulás – kerekasztal	D7 (A kulturált étkezés szabályai) csomagolópapír, rajzeszköz, olló	
II/b Étterembe megy a család 1.					
A	A pedagógus átadja a csoportoknak a mellékelt szövegeket. A csoportok elolvassák és megosztják egymással a szöveget. Ha bizonytalanok valamilyen kifejezés jelentésében, riportert küldhetnek a többi csoporthoz vagy a pedagógushoz. 10 perc	Szövegfeldolgozás Szövegértés Helyzetfelismerés	Kooperatív tanulás – szakértői mozaik, felfedező riportert	D8 (Étteremben) D9 (Illemszabályok az étteremben) D10 (A rendelés) D11 (A távozás)	
B	Az A variáció feladatát végzik csoportszófogóval. 10 perc	Szövegfeldolgozás Szövegértés Helyzetfelismerés	Kooperatív tanulás – csoportszófogó	D8 (Étteremben) D9 (Illemszabályok az étteremben) D10 (A rendelés) D11 (A távozás)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Étterembe megy a család 2.					
A	A csoportok felkészülnek egy éttermi szituációs játékra, és el is játsszák a szituációt. 15 perc	Ismeretek alkalmazása Helyzetfelismerés Mintakövetés Rögtönzőképesség	Csoportmunka – szituációs játék	Egy étlap másolata, számoló blokk vagy notesz, fehér kendő	P5 (Étterembe megy a család)
B	5 tanuló önként jelentkezik szituáció bemutatására. Kártyát húznak arról, hogy milyen típusú (barátságos, unott, közönyös, figyelmetlen, náthás, erőszakos, mérges, vihogó) pincér veszi fel a rendelést. A bemutató a körközepén történik: a pincérek véletlenszerűen mennek oda a csoportokhoz, vagy a gyerekek is hívhatják őket. 10 perc	Váratlan helyzet megoldása Helyzetfelismerés Rögtönzőképesség	Frontális munka – szituációs játék, megfigyelés	Egy étlap másolata, számoló blokk vagy notesz, fehér kendő	P5 (Étterembe megy a család) kártyák
II/d Fizetünk!					
A	Az asztaltársaságok egyenként „fizetnek” az étlapról rendelt ételek árának megfelelően készült számla alapján. A vendég néhány udvarias szóval minősíti az éttermet, a felszolgálat, az étel minőségét, mennyiségét. A pincér hangosan elmondja, hogy mit gondolt a vendégek, a csoportok viselkedéséről. 5 perc	Értékelés Véleményalkotás	Frontális osztálymunka – megbeszélés Csoportmunka – szituációs játék	Egy étlap másolata, számoló blokk vagy notesz, fehér kendő	P6 (A borralaló)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/e Kellemetlen helyzet vendégségben vagy étteremben					
A	A csoportok váratlan kellemetlen helyzeteket játszanak el és oldanak meg. Egyik csoport játssza a látogatókat, vendégeket, a másik csoport a vendéglátókat, éttermi dolgozókat. 10 perc	Váratlan helyzet megélése Konfliktusmegoldó képesség Helyzetfelismerő képesség	Csoportmunka – szituációs játék		P7 (Kellemetlen helyzetek)
B	A csoportok felkészülnek váratlan kellemetlen helyzetek eljátszására, és bemutatják egymásnak a jeleneteket. A csoportok ötleteket gyűjtenek arra, hogy mit lehet tenni ilyen esetekben. 10 perc	Váratlan helyzet kipróbálása Konfliktusmegoldó képesség Helyzetfelismerő képesség	Csoportmunka – szituációs játék Kooperatív tanulás – ötletbörze		P7 (Kellemetlen helyzetek)
III. ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Együtt ebédelünk					
A	A gyerekek együtt ebédelnek, terített asztalnál. Az asztaltársaságok az illemszabályoknak megfelelően, szabályosan helyezkednek el, az étel felszolgálásában a konyhai dolgozóknak néhány „pincér” diák segédkezik. 40 perc	Ismeretek alkalmazása Szabálykövetés Esztétikai érzék Tolerancia	Frontális munka – étkezés	Terített asztal, az iskolai menza felszerelése és az aznapi ebéd	P8 (Együtt ebédelünk) az iskolai étkező, annak felszerelése és együttműködő dolgozói

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Milyen volt az étteremben?					
A	A csoportok szószólói elmondják a „pincérnek”, hogy miért jár(na) neki (és a valódi szakácsoknak, a tálaló felnőtteknek és gyerekeknek stb.) borraivaló, vagyis miért jönnének máskor is ebbe az étterembe. A gyerekek megtapsolják a tálalásban segédkező felnőtteket. 5 perc	Értékelés Empátia Képesség a pozitív visszajelzésre	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó	Egy-egy szál virág a menza személyzetének	
III/c Hogy éreztem magam? (segítők)					
A	A munkát aktívan segítő felnőttek egy-egy mondatot mondanak a „vendégsereggel” együtt töltött idő alatt szerzett élményeikről. 5 perc	Értékelés Empátia Önismeret	Frontális munka – értékelés		

TANÁRI MELLÉKLET

P1 ELŐZETES TÁJÉKOZÓDÁS

A diákok véleményeinek előhívásához a pedagógus a saját élményeiből említhet a beszélgetés kezdetén és közben is. Tegyük különbséget a gyorséttermek, az önkiszolgáló vendéglátóhelyek, a gyorsbüfék és a magasabb minőségi besorolású éttermek között!

B változat: Előzetesen tájékozódjunk, van-e az osztályban olyan tanuló, akinek a szülei, családtagjai vagy közeli ismerősei valamilyen helyi étteremben dolgoznak (tulajdonos, üzletvezető, pincér, szakács stb.). Előzőleg kérdezzük meg, hogy mennyire tájékozott, és hajlandó-e gasztronómiai idegenvezető lenni. Ha tudja, mondja el, milyen az „ő” éttermük, és mit tud a település többi vendéglőjéről (elegáns, jó a konyhája, drága, udvariasak-e a pincérek, milyenek a vendégei, hova járnak a külföldi csoportok stb.). Az ő tapasztalatai értékesek lehetnek, esetleg építhetjük a ráhangolást a vele való közös beszélgetésre, beszélgetőkörre is.

A szakértő lehet egy professzionális szülő vagy rokon (ismerős) is, aki vendéglátói szakképesítéssel, gyakorlattal rendelkezik.

P2 KI KICSODA A KÉPEN?

Ezt a bevezető, hangulatteremtő megoldást csak akkor válasszuk, ha a gyerekek között nincs olyan, aki feltűnően túlsúlyos, és esetleg emiatt a többiek gúnyolják is! Jó humorérzékű gyerekekkel játszható.

A munkafüzet képregénye játékos hangulatteremtésre alkalmas. A szókérdőív (D2) három vagy négy sorozatot készítsünk, a lét-

számtól függően. Minden diák húz egy kártyát, és körben leülnek (székekre vagy a földre). A pedagógus felolvassa – összekeverve – a képekhez tartozó szövegeket. Az a tanuló, akinek szerepel a mondatban a neve vagy illik rá az állítás, feláll. Addig folytathatjuk, amíg bizonyosan meg tudjuk állapítani, hogy ki kicsoda a képeken. Ekkor írják fel a képek mellé a szereplők nevét.

A felolvasandó mondatokat itt adjuk meg. (Akinek megvan ez a mesekönyv otthon, annak könnyebb dolga van, de a mozgásos játéknak mindenki legyen részese.)

- Pemzli néni Cica mamával társalog, de Hasi állandóan közbeváág, ami nem szép dolog.
- Pufi benyakalja a szörpjét, amiből bizony az ingére is jut! Kisebket kortyolj, Pufi!
- Virgoncnak több cseresznye jut, mint Cicónak, ezért ad neki a sajátjából.
- Pufi cseresznyét csen Hasi fagylaltjából. Ez bizony nagyon csúnya dolog!
- Ne hintázz a székeddel, Pufi! Nem illik!
- Pufi elveszti az egyensúlyát, és belekapaszkodik a terítőbe.
- Mindent leránt az asztról! Ez már aztán disznóság!
- Micsoda felfordulás! Hát bizony, Pemzliné, kedves, legfőbb ideje, hogy illemre tanítsa a fiacskáit!
- Búcsúzóul Sajtkukac megjegyzi: „Örültem a szerencsének, Pemzli néni, és sok sikert az illemtanórákhoz!”

P3 CSOPORTALAKÍTÁS

Bármelyik csoportalakítási módszert használjuk, próbáljuk úgy irányítani, hogy a kialakult mindegyik „asztaltársaságban” legyen lány is, fiú is.

P4 KÖSZÖNJ ÚGY, MINTHA

A helyzetek kitalálásához felhasználhatjuk a diákmellékletben szereplő szövegeket (D3, D6). Például:

- Köszönjétek úgy egymásnak, mintha az utcán találkoznátok!
- A lányok játsszák saját anyukájukat, a fiúk köszönjenek nekik úgy, mintha az osztálytársuk anyukáját látnák bennük!
- Játsszátok azt, hogy idős nagymamák, nagypapák vagytok. Köszönjétek egymásnak!

P5 ÉTTEREMBE MEGY A CSALÁD

Az asztaltársaságok eldöntik, hogy milyen alkalomból vannak együtt (például egyikük a születésnapját ünnepli), ki a meghívó (aki majd rendel, fizet) stb.

Egy – önként jelentkező – pincértől az étlap alapján rendelnek az asztaltársaságok.

Az egyik vendég legyen a pedagógus. Egymás után, más-más asztaltársasághoz csatlakozva, a szituációtól függően pozitív, azaz követendő, vagy negatív, bírálható példát mutat az osztálynak. Ezt a szerepet egy tanuló is játszhatja, ha van az osztályban, aki erre alkalmas.

Ehhez a feladathoz a felkészülés során a pedagógusnak meg kell szereznie – el kell kérnie – egy valódi étterem étlapjának (esetleg csak néhány fontos lapjának) másolatát. Lehetőleg helybéli vagy közeli, viszonylag elegáns hely legyen, valós árakkal.

Megjegyzés: a szerepeket játszó gyerekek valószínűleg néhány mozzanatot, illemszabályt erőltetettnek találnak, túljátszanak, karikíroznak majd a foglalkozás során. Ezt nem kell túlreagálni. Legyen olyan a foglalkozás légköre, olyan hiteles a helyzetjáték, hogy a „gyerekes” viselkedés ne illeszkedjék a játékba.

A szituációs játék végén egy percre állítsuk le a játékot, és vezessük fel a következő feladatot (Fizetünk!), majd a csoportok folytathatják a jeleneteket.

Szókártyák a feladathoz: barátságos, unott, közönyös, figyelmetlen, náthás, erőszakos, mérges, vihogó.

P6 A BORRAVALÓ

Beszéljük meg, hogy bizonyos foglalkozások (benzinkutas, taxisofőr, pincér stb.) világszerte és Magyarországon is hagyományosan „borra-
valós szakmák”. A borraivaló ezekben a foglalkozásokban nem jutalom, hanem sokszor a fizetés „része”. Csak jogosan elégedetlen vendég teheti meg, hogy nem ad borraivalót, ezzel jelezve a véleményét.

Magyarországon az étteremben általában a számla végösszegének egytizedét szokták borraivalóként adni az udvarias vendégek.

P7 KELLEMETLEN HELYZETEK

A pedagógus találjon ki olyan helyzeteket, ami a foglalkozás tapasztalataiból következik. Az osztály összetételétől függően a gyerekek is hozhatnak ilyen szituációt. Pl.: a pincér megbotlik és leönti az egyik vendéget étellel; macska van a szobában, a vendég viszont allergiás a macskaszőrre.

Az A variációban mindkét csoport csak a rá vonatkozó információt kapja meg! Az egyik csoportot érje váratlanul a helyzet!

A B variációban a csoportok előre felkészülhetnek a helyzetekre.

P8 EGYÜTT EBÉDELÜNK

A foglalkozás második része az iskolai ebédlőben folytatódik, ebédidőben. Az osztály étkezésének illeszkednie kell az iskola többi tanulójának ebédjéhez. Az előkészítésre az órát megelőző szünetben és az óra elején van lehetőség. Néhány önkéntes diák segédkezzen a konyhai dolgozóknak. Ízlésesen terített asztalok

várják a vendégeket: a terítéken kívül egy-egy szál virág is van vázában, sőt van sótartó és fogvájó is. Az étel természetesen az aznapi menzai menü. Gondot fordítanak a helyfoglalásra, az asztal körüli elhelyezkedésre is. Először a legidősebb, illetve a lányok foglalnak helyet, és csak azután a fiúk. A játék úgy hiteles, ha az egyik tanuló tárkonyos báránnyaguként, a másik halászléként fogyasztja el a cérnametéltes húslevest. A második fogás olyan legyen, amit késsel-villával kell enni. Lehetőleg olyan napon szervezzük meg a szituációs gyakorlatot, amikor van desszert (mignon, lekváros piskótatekercs stb.) is. Használhatunk Étlapot, vagy ha az éttermi menü mindenkinek ugyanaz, akkor adjunk menükártyát, választékos összeállítással.

A tanulók jó étvággal elfogyasztják (nem bekapják!) az ebédet. Étkezés, ahogyan egy étteremben szokás: itallal kínálják egymást és töltenek (vizet, kancsóból) stb. Változatos, az egyes fogásoknak megfelelő evőeszközöket használnak. Ha valamelyiküknek megünnepeljük a születésnapját, akkor a desszert felszolgálásakor felköszönti őt az osztály.